РЕПУБЛИКА СРБИЈА

Дана: 18. јула 2018. године

Државно правобранилаштво

Број: ДП – 590/2018

Министарство правде

Број: 7-00-00233/2018-01

Високи савет судства

Број: 021-05-065/2018-01

Врховни касациони суд

I Су бр. 1 122/18

Правосудна академија

Број: 535

Полазећи од одредби члана 24. Закона о заштити права на суђење у разумном року („Службени гласник РС“ бр. 40/2015), Стратешке смернице бр. 5.3.1. садржане у ревидираном Акционом плану за спровођење Националне стратегије реформе правосуђа за период 2013-2018. година („Службени гласник РС“ број 106/2016) и активности бр. 1.3.6.29 из Акционог плана за преговарачко Поглавље 23,

Државни правобранилац, председник Врховног касационог суда и Високог савета судства, Министар правде и директор Правосудне академије, доносе

УПУТСТВО ЗА УНАПРЕЂЕЊЕ И ПРОМОЦИЈУ ПОСТУПКА ЗАКЉУЧЕЊА И ИЗВРШЕЊА ВАНСУДСКОГ ПОРАВНАЊА У ПОСТУПЦИМА ЗА ЗАШТИТУ ПРАВА НА СУЂЕЊЕ У РАЗУМНОМ РОКУ

I

УВОДНЕ НАПОМЕНЕ

Закон о заштити права на суђење у разумном року (у даљем тексту: Закон) који је почео да се примењује 1. јануара 2016. године унапредио је правни оквир заштите Уставом гарантованог права грађана на правично суђење у разумном року (члан 32. став 1. Устава) и конвенцијског права из Европске конвенције о људским правима и основним слободама (члан 6. Конвенције), која је након ратификације постала саставни део правног поретка Републике Србије и непосредно се примењује у смислу члана 16. став 2. Устава. Досадашњи резултати примене овог Закона указују на потребу усаглашавања примене члана 24. Закона у односу на покушај поравнања странака са Државним правобранилаштвом.

Национална стратегија реформе правосуђа за период 2013-2018. године Стратешком смерницом 5.3.1. предвиђа ширу примену упрошћених процесних форми и института и преусмеравање странака ка методама алтенативног решавања спорова када год то законски оквири дозвољавају.

Акциони план за преговарачко Поглавље 23 предвиђа активност број 1.3.6.29 која се односи на унапређење промоције алтернативног решавања спорова, кроз објављивање информација на интернет странама, објављивање информативних брошура, информисање путем медија, израду инфографика и организовање округлих столова и радионица.

Државно правобранилаштво, сходно одредбама члана 21. Закона о правобранилаштву има могућност споразумног решавања спорног односа ако су испуњени материјални и формални услови, и ако је предложено споразумно решење у интересу Републике Србије.

Одредбама члана 24. Закона прописана је могућност постизања споразума између странке која је стекла право на правично задовољење и Државног правобранилаштва по основу решења председника судова којим је утврђена повреда права на суђење у разумном року. Наиме, ако је странка поднела предлог за поравнање у којем тражи исплату новчаног обештећења, Државно правобранилаштво ће у року од два месеца од дана пријема предлога покушати да постигне споразум са странком. Уколико споразум буде постигнут, Државно правобранилаштво са странком закључује вансудско поравнање у висини новчаног обештећења одређеног чланом 30. овог Закона.

Извршена анализа расхода судског буџета за 2017. годину и први квартал 2018. године, по основу утврђене повреде права странке на суђење у разумном року показала је следеће:

- 97% странака је поднело тужбу за новчано обештећење;
- у односу на број одлука свега 3% странака је закључило вансудско поравнање за новчано обештећење;

- од досуђених новчаних обештећења само је 10% плаћено добровољно од стране надлежног суда, док су остали износи наплаћени путем принудног извршења са рачуна судова.

У 2017. години примљено је 5.545 тужби за накнаду неимовинске штете за повреду права на суђење у разумном року, а тенденција раста ове врсте предмета идентификована је и у првој половини 2018. године: само у периоду од 1. јануара до 30. априла 2018. године судови су примили 3.268 ових предмета; заједно са 2.698 нерешених предмета са којима су судови ушли у 2018. годину, у раду је тренутно укупно 5.966 предмета ове врсте[1], због чега је потребно усвојити системске мере, којима ће суштински бити подржано и промовисано закључење поравнања са Државним правобранилаштвом.

Имајући у виду активности из наведених стратешких докумената и чињеницу да је у прелазним мерилима садржаним у Заједничкој позицији Европске уније о правосуђу и основним правима, усвојеној од стране Одбора сталних представника[2], наглашена потреба да се размотри и промовише даља употреба различитих алтернативних начина решавања спорова, ради унапређења приступа правди, и да даљи ток преговора и напретка у оквиру преговарачког поглавља 23 и осталих поглавља зависи, између осталог, од успешног развоја ове области, потписници овог Упутства налазе да је неопходно да сви релевантни субјекти приступе унапређењу и промоцији закључења и извршења вансудског поравнања у предметима који се односе на заштиту права на суђење у разумном року, применом препоучених мера.

II

МЕРЕ ЗА УНАПРЕЂЕЊЕ И ПРОМОЦИЈУ ЗАКЉУЧЕЊА И ИЗВРШЕЊА ВАНСУДСКОГ ПОРАВНАЊА У ПРЕДМЕТИМА КОЈИ СЕ ОДНОСЕ НА ЗАШТИТУ ПРАВА НА СУЂЕЊЕ У РАЗУМНОМ РОКУ

1. Државно правобранилаштво, судови и министарство правде ће предузимати активности ради упознавања шире јавности о могућности закључења вансудског поравнања у предметима који се односе на повреду права на суђење у разумном року.

[1] Уколико је у сваком овом предмету тужбеним захтевом тражена минимална накнада штете – 300 ЕУР и уколико су трошкови поступка минимални – 6.000 РСД, укупна „вредност“ ових предмета је 2.088.100 ЕУР.
[2] Видети: http://www.mei.gov.rs/upload/documents/pristupni_pregovori/pregovaracke_pozicije/PG23%20Zajednicka%20pozicija%20EU.pdf

2. Државно правобранилаштво ће израдити образац предлога за закључење вансудског поравнања и исти учинити доступним судовима и потписницима овог Упутства, као и широј јавности, објављивањем на својој интернтет презентацији и на други погодан начин.

3. Државно правобранилаштво ће уз подршку Пројекта владавине права Америчке агенције за међународни развој (УСАИД) спровести јавну кампању у циљу упознавања професионалне и опште јавности са предностима закључивања вансудских поравнања у поступцима који се односе на заштиту права на суђење у разумном року. Високи савет судства, судови и министарство правде ће на својим интернет презентацијима учинити грађанима доступним инфомације и образац предлога за закључење вансудског поравнања.

4. Председници судова и судије које у смислу одредби члана 7. Закона воде поступке и одлучују о приговорима, ће уз доставу решења којим се утврђује повреда права на суђење у разумном року, доставити странци писано обавештење о законској могућности закључења вансудског поравнања са Државним правобранилаштвом ради накнаде неимовинске штете са прилогом обрасца предлога за закључење поравнања.

5. Основни, виши и привредни судови ће у оквиру својих служби за информисање пружати обавештења о законској могућности и предностима закључења вансудског поравнања у предметима који се воде поводом заштите права на суђење у разумном року.

6. Високи савет судства ће донети одлуку о обавезној обуци председника и судија првостепених судова о примени Закона о заштити права на суђење у разумном року, коју ће спровести Правосудна академија, у складу са својим програмом обуке.

7. Пројекат владавине права Америчке агенције за међународни развој (УСАИД) ће подржати спровођење обуке из тачке 6. и за Државно правобранилаштво.

III

ПРИМЕНА УПУТСТВА

1. Високи савет судства ће благовремено по усвајању Закона о буџету обавестити Државно правобранилаштво о испуњености услова за закључење вансудских поравнања.

2. Државно правобранилаштво ће предлог за закључење вансудског поравнања одмах по пријему доставити Комисији за доношење одлука по предлогу за поравнање за правично задовољење када је утврђена повреда права на суђење у разумном року (у даљем тексту: Комисија) и обавестити председника суда о поднетом предлогу.

3. По пријему предлога за закључење вансудског поравнања, Комисија Државног правобранилаштва ће обавестити странку о року за добровољно испуњење обавезе утврђене вансудским поравнањем који не може бити дужи од 60 (шездесет) дана.

4. Комисија Државног правобранилаштва ће вансудско поравнање одмах по закључењу доставити Високом савету судства и председнику суда на који се поравнање односи.

5. Обавеза утврђена вансудским поравнањем добровољно ће се испунити из буџетских средстава Високог савета судства која су намењена покрићу текућих расхода судова, а од којих се изузимају расходи за запослене и инвестиционо и текуће одржавање објеката и опреме.

6. Исплатилац ће обавестити Комисију Државног правобранилаштва о добровољном испуњењу обавезе утврђене вансудским поравнањем.

7. Државно правобранилаштво ће у складу са Правилником о управи у Државном правобранилаштву водити евиденцију о закљученим вансудским поравнањима у предметима који се односе на накнаду штете због повреде права на суђење у разумном року и то: податке о висини новчаног обештећења, о странкама које су закључиле поравнање, о суду чије је поступање довело до повреде права и о броју судског премета у којем је утврђена повреда права.

8. Државно правобранилаштво ће податке из тачке 7. учинити доступним потписницима овог Упутства, уз поштовање начела поверљивости.

ДРЖАВНИ ПРАВОБРАНИЛАЦ

Оливера Станимировић, с.р.

МИНИСТАР ПРАВДЕ

Нела Кубуровић, с.р.

ПРЕДСЕДНИК

ВРХОВНОГ КАСАЦИОНОГ СУДА

И ВИСОКОГ САВЕТА СУДСТВА

Драгомир Милојевић, с.р.

ДИРЕКТОР

ПРАВОСУДНЕ АКАДЕМИЈЕ

Ненад Вујић, с.р.